

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва і
реставрації творів мистецтва

«До захисту допущено»
«   » _____ 2020 р.
Завідувач кафедри
ОДПМ і РТМ
_____ І. С. Підгурний

Дипломна робота
бакалавра

з теми: **«РОЗВИТОК ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ УЧНІВ АРХІТЕКТУРОЮ
РІДНОГО КРАЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МИСТЕЦТВА ГРАФІКИ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи ОМmsx1-B19z
014 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)
заочної форми навчання
Пига Аліна Андріївна

Керівник: Кліщ О.А.,
кандидат архітектури,
старший викладач

Рецензент: Віштаченко В.А.,
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРИ	5
1.1. Архітектура як вид мистецтва	5
1.2. Графіка як вид образотворчого мистецтва.....	14
Висновки до I розділу	20
РОЗДІЛ 2. ВИВЧЕННЯ АРХІТЕКТУРИ РІДНОГО КРАЮ КРІЗЬ ПРИЗМУ МИСТЕЦТВА ГРАФІКИ	21
2.1. Роль графіки у дослідженні архітектури.....	21
2.2. Види архітектурної графіки та її значення у вивченні архітектури рідного краю	29
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ УЧНІВ АРХІТЕКТУРОЮ РІДНОГО КРАЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МИСТЕЦТВА ГРАФІКИ	43
3.1. Методи педагогічного експерименту	43
3.2. Спостереження та впровадження експериментального дослідження ...	48
Висновки до розділу 3	54
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ВСТУП

Мистецтво є особливою формою духовного життя людства, виразником суспільної свідомості у продуктах індивідуальної чи колективної творчості, спеціально (красиво) виокремлена та оформлена дійсність, досконале поєднання форми і змісту. Ще в Давній Греції, колиці європейської культури, визначився ідеал людини терміном – калокагатія: калос – прекрасний, агатос – добрий (досконалий). У різних сферах діяльності прекрасне має своє тлумачення, неоднозначно трактується і саме поняття «краса». Як таємниця людського буття, воно багато віків є предметом захоплень і дискусій. Створене за вічними законами добра і краси, «прекрасне» має конкретно-історичний характер і залежить від способу життя окремої людини чи групи. Ідеал прекрасного визначається рівнем культури особистості, її естетичним смаком, вихованням і національними особливостями. Саме тому кожне, поважаюче себе суспільство, зобов'язане зацікавлювати дітей і молодь у дослідженні своєї історії, культури та відтворення і продовження її в сучасних творах мистецтва.

Актуальність дослідження. У час розвитку високих технологій, мистецтво також переходить на новий рівень і не перестає розвивається. Особливо це стосується графіки, як в цілому, так і в архітектурному її жанрі зокрема. Відповідно, виникає потреба у новій методиці зацікавлення учнів архітектурою рідного краю та способами її зображення у графіці. Проте є дещо незмінне, наприклад, основою для будь-якого художнього твору, запорукою його успіху є ескіз і композиція. Дотримання правил роботи над ескізами композиції збільшує вірогідність успішного закінчення художнього твору. Кожна людина, яка б вона сильна, цілеспрямована, практична не була, прагне до досконалості, до краси.

Звичайно, цю важливу роль відіграє мистецтво. Людина, яку надихнули ніжні звуки чудової мелодії, неперевершений спів поезії, а чи незабутній, різнобарвний слід пензля на полотні, здатна на справді великі справи.

Неабияку роль в формуванні та розвитку особистості відіграє образотворче мистецтво. Уявімо собі, яким сірим, монотонним було б наше життя без нього. Без різноманітності матеріалів, технік.

Образотворче мистецтво – це один із видів мистецтва, що супроводжує людину у продовж усього життя, забарвлює його різнобарвними тонами, додає наснаги, витримки. Яке різноманіття нетрадиційних технік, свобода вибору того, що до вподоби. Образотворче мистецтво в цілому відіграє особливо важливу роль у загальному та розумовому розвитку особистості.

Мета роботи: дослідити основні аспекти роботи над зацікавленням дітей архітектурою рідного краю та її відтворенням у графіці.

Об'єкт дослідження – графічні техніки як засіб дослідження архітектури рідного краю.

Предмет дослідження – система методів та засобів опрацювання графічних композицій в процесі вивчення архітектури рідного краю.

Відповідно до мети були визначені наступні **завдання:**

1. Проаналізувати інформаційні джерела та літературу.
2. Вивчити роль графіки в дослідженні архітектури.
3. Висвітлити особливості архітектурної графіки рідного краю.
4. Дослідити вплив занять графікою на зацікавлення серед учнів архітектурою рідного краю.

Для розв'язання поставлених завдань нами були використані такі **методи дослідження:**

1. Теоретичний аналіз літератури з теми дослідження.
2. Зіставлення результатів аналізу та педагогічного експерименту.
3. Узагальнення і синтезування здобутої інформації.

Структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

У результаті здійсненого дослідження можна зробити ряд висновків:

Проаналізувавши інформаційні джерела та літературу визначено, що стиль модерн став першим кроком у пошуках нових архітекторних підходів ХХ ст., які тривають і донині.

Адже кожне десятиріччя ставить нові вимоги перед майстрами архітектури, і вони, спираючись на досвід своїх попередників, враховуючи досягнення, намагаються створювати нові архітектурні ансамблі, окремі будівлі, задовольняти утилітарні та духовні потреби людства.

Звісно, архітектура є невідомою частиною життєвого середовища кожного з нас і наше світосприйняття залежить від того які архітектурні образи є в оточуючому світі і як ми їх вивчаємо.

Багато дослідників вивчають архітектурну спадщину рідного краю, а джерелом вивчення, окрім натурних об'єктів та словесних описів безумовно є графічні твори.

Вивчено роль графіки в дослідженні архітектури, де мистецтву графіки притаманне особливі образи і асоціації, що пов'язані з художнім мисленням митця та його мисленням в «матеріалі» й естетичним відчуттям, художнім сприйняттям реального світу.

Отже, психологічне сприйняття навколишньої дійсності відбувається у кожної людини індивідуально на чуттєвому (емоційному) і логічному (раціональному) рівнях пізнання світу дітей.

Таким чином, можна зробити висновок, що визначено місце архітектурної графіки рідного краю в навчально-пізнавальній діяльності учнів 5-6 класів, а саме, було проаналізовано програму «Образотворче мистецтво» для 5-6 класу.

Послідовність виконання завдань при вивченні архітектурної графіки методично обґрунтовані психофізичними та віковими особливостями учнів,

врахуванням відмінностей художніх та технічних засобів, орієнтовані на творчий пошук учня і виявлення його індивідуальності у виборі засобів художньої виразності техніки та матеріалів.

Тому в основному, велика увага при вивченні архітектурної графіки приділяється художньо-практичній компетентності учнів, використанню у творчих роботах цілісності образотворчих і технічних завдань основний зміст практичної діяльності орієнтовано на можливість ознайомлення учнів 5 та 6 класів з особливостями архітектури рідного краю різних видів мистецької діяльності, з різноманітними пластичними техніками і доступною технологією створення художнього образу предметів, що нас оточують архітектурні масиви, якою саме вони її бачать у власних творчих роботах учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білецький П.О. Мова образотворчого мистецтва Київ, Радянська школа, 1973 . 127 с.
2. В'юнник А. Українська графіка XI - поч. XX ст. альбом. Київ, Мистецтво, 1994. 328 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Видавництво "Перун", 2005.
4. Гуссман Генрих. О книге. Москва, Книга, - 1982. 112с.
5. Костенко Олександр Євгенійович. Життєдіяльність Сергія Пилиповича Конончука (1912-1941) - українського графіка першої половини XX століття. Робота в Київську МАН "Дослідник".Київ, 2011.
6. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамати. Київ, Вища школа 2002. 190 с.
7. Лепко Н., Федун С. Образотворче мистецтво в таблицях. Словник мистецьких термінів. 5-7 класи. Київ МОН України, - 2009 . 48 с.
8. Нелюта А.М. Словник образотворчого мистецтва. - Харків, 1996. 290с.
9. Ничкало С.А. Короткий тлумачний словник. - Київ "Мистецтвознавство", 1999. 68с.
10. Резниченко М.І. Художня графіка. Тернопіль, навчальна книга - Богдан, 2011. 272 с.
11. Тимофієнко В.І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття, Видавництво Інституту проблем сучасного мистецтва, Київ 2002. ISBN 966-96284-0-7
12. Тимофієнко В.І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття, Видавництво Інституту проблем сучасного мистецтва, Київ 2002.

13. Теорія розвитку архітектурно-будівельних систем [Текст] : [монографія] / Вадим Абизов. - Київ : [б. в.], 2009. 240 с.
14. Гончаренко Н.В. Художественное в эстетике и в искусстве/ Гончаренко Н.В. - Київ: Просвещение, 1990. 249с.
15. Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільному навчальному закладі. Третій рік життя / Горошко Н. А. - Харків: вид. група "Основа", 2007.
16. Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільних навчальних закладах (малювання, ліплення, аплікація) / Горошко Н. А. - Харків: Видавництво "Ранок", 2007.
17. Кларк К. Пейзаж в Искусстве / Пер. с англ. Н.Н. Тихонова / Кларк К. - СПб: Азбука-классика, 2004. 304с.
18. Конькова Е. А. Популярная история русской живописи / Конькова Е. А. - Москва: "Издательство "Вече", 2002. 512 с.
19. Луначек Й. Основы изображения с натуры / Луначек Й. К.: Изд-во АН УССР, 1961. 56с.
20. Мост И. Г. МБ4 Мировая живопись / Мост И. Г., Мосин И. Г. СПб.: ООО "Издательский дом "Кристалл"", 2002. 96 с.
21. Парнах М. Уроки изобразительного искусства // Искусство в школе / Парнах Москва - 2001. №3. - 60 с.
7. 25. Рескин Д. Лекции об искусстве / Пер. с англ. П. Когана под ред. Е. Кононенко / Рескин Д. - Москва: БСГ-ПРЕСС, 2006. 319 с.
22. Рубля Т. Є., Федун С. І. Образотворче мистецтво: підруч. для 5кл. загальноосвіт. навч. закл. - Київ: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. 144 с.
23. Семеніхіна С. М. Образотворче мистецтво. 5-6 клас: Тематичне планування та розробки уроків / Семеніхіна С. М., Сердюк І. І., Сердюк М.Ф. - Харків: Веста, 2009. 272 с.
24. Семеніхіна С. М., Сердюк І. І. Образотворче мистецтво. 6 клас: Тематичне планування та розробки уроків / Семеніхіна С. М., Харків: Веста, 2009. 256 с.

25. Столяренко Л. Д. Педагогическая психология. Серия "Ученики и учебные пособия" / Столяренко Л. Д. 2-е изд., перераб, и доп. - Ростов н/Д: "Феникс", 2003. 544с.
26. Фесенко Л. В. Образотворче (візуальне) мистецтво. 5-7 класи: Тематичне планування та розробки уроків. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / Фесенко Л. В. Харків: Веста: Видавництво "Ранок", 2004. 384 с.
27. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник / 3-тє видання, стереотипне. / Фіцула М. М. Київ: Академвидавництво, 2009. 560 с.
28. Художні промисли України. Київ: Мистецтво, 1992. 386 с.
29. Шевченко Р.Д. Виховні функції образотворчого мистецтва у початковій школі // Психологія та педагогіка: Зб. наук. праць. Кн. 1 / Шевченко Р.Д. Київ: Нора-прінт, 2001. 106 с.
30. Шестакова Е.И. Украинская декоративная роспись Київ: "Реклама", 1989. 216 с.
31. "50 художников. Шедевры русской живописи". Выпуск №6, 2010.
32. Великие пейзажисты XVII века. "Великие художники, их жизнь, вдохновение и творчество". Выпуск № 072. Киев. 2003.
33. Словник мистецтвознавчих термінів [електронний ресурс] – режим доступу: <http://readbookz.com/book/187/6757.html>